

PROJEKT COLLABORATION FOR DISMANTLING DRUGS DISTRIBUTION AND ILLICIT LABORATORIES (CO3DIL)

PROJECT COLLABORATION FOR DISMANTLING DRUGS DISTRIBUTION AND ILLICIT LABORATORIES (CO3DIL)

BŘETISLAV BREJCHA

National Drug Headquarters, Criminal Police and Investigation Service, Police of the Czech Republic

Abstrakt: Projekt CO3DIL zásadním způsobem napomohl k provázání dostupných informací o metamfetaminových nelegálních drogových trzích v Evropě. Ústřední motiv projektu představuje operativní spolupráci v rámci trestních řízení a mezinárodní spolupráci v oblasti odhalování nelegálních laboratoří na výrobu metamfetaminu, zahrnující i obchodování s prekurzory a chemickými látkami pro jeho výrobu a následné distribuční sítě.

Klíčová slova: Projekt CO3DIL; metamfetamin; nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu; metodická příručka; mezinárodní policejní spolupráce

ÚVOD

V oblasti nelegálního obchodu s metamfetaminem má Česká republika v evropském prostoru dlouhodobě specifické postavení, které je dáno zejména specifickými uživatelskými preferencemi s historicky podmíněným velkým výskytem malých domácích laboratoří. Tento způsob drogové trestné činnosti dlouhá léta saturuje primárně poptávku českých nelegálních drogových trhů a od roku 1989 značně ovlivňuje díky poptávce zejména česko-německé pohraničí. Snadná dostupnost prekurzorů a pomocných látek a zvyšující se poptávka po metamfetaminu v sousedních zemích generující v kriminálním prostředí značný ekonomický profit pak otevřela po roce 2010 pro-

stor pro rozšíření organizované průmyslové výroby metamfetaminu v ČR.

NELEGÁLNÍ VÝROBA METAMFETAMINU

V oblasti velkoobjemové výroby a distribuce metamfetaminu začaly v ČR primárně figurovat vietnamské kriminální sktruktury, rozprostřené v rámci celé Evropy, které účelově kooperují s dalšími etnicky podmíněnými skupinami či jednotlivci. V roce 2017 pak došlo k diverzifikaci výroby a objevily se trendy přesunu výroby do Polska, Spolkové republiky Německo a Nizozemí. Vietnamské organizované kriminální skupiny zde díky vazbě na své krajany využívají nemovitosti vhodné pro zřízení velkokapacitních laboratoří na výrobu metamfe-

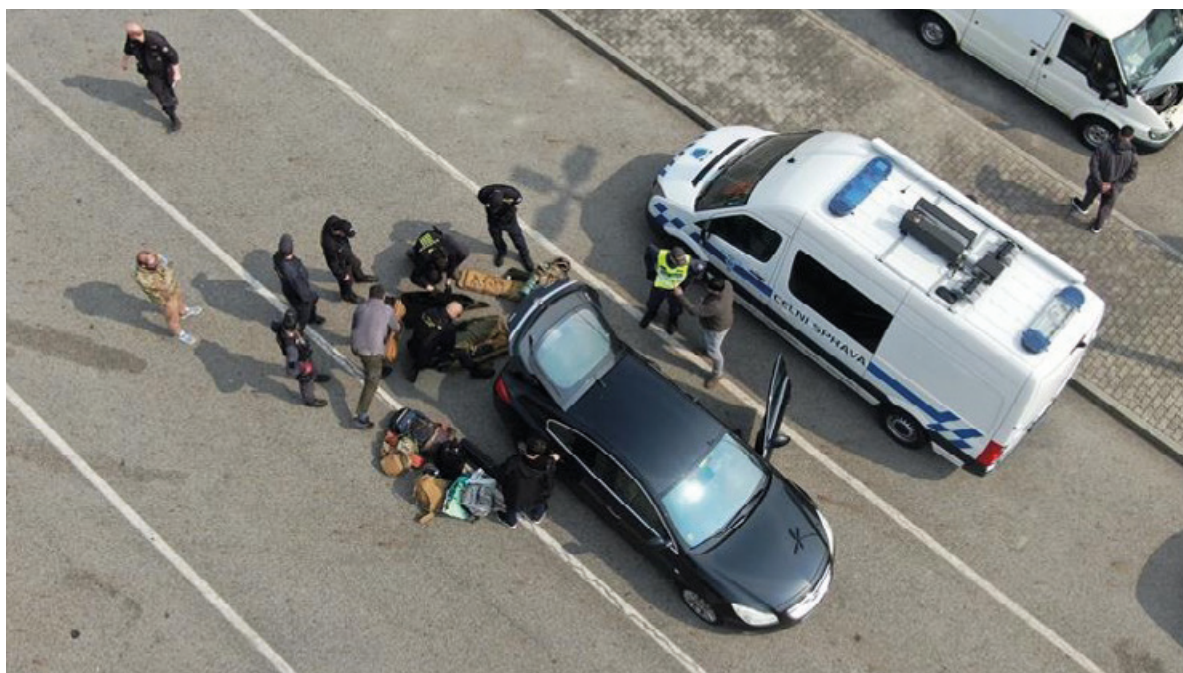
Tab. 1 – přehled výsledků projektu CO3DIL (zdroj: autor)

	Operational meetings	Countries involved	Criminals arrested	Labs dismantled
OP SEVER	6	CZ, DE, BG, NL, PL, BE	25	2
OP SOUMAR	1	CZ, RO, SK, HU	9	4
OP PRINCEZNA	2	CZ, DE	12	1
OP KOMBO	2	CZ, SK, PL	8	6
OP KOUZELNIK	1	CZ, PL	3	2
OP KEN	5	CZ, DE	Case adjourned	Case adjourned
OP TRIVIUM	1	CZ, PL	11	3
TOTAL	18		67	18

taminu. Tento vývoj v ČR jednoznačně ukázal na nárůst počtu multinárodnostních organizovaných kriminálních skupin. Společným jmenovatelem těchto organizovaných skupin se pak stala dělba činností a rolí zaměřená na zisk. V reflexi všech těchto změn a s vědomím toho, že trendy přesunu části velkoobjemové výroby metamfetaminu do jiných evropských zemí budou v budoucnu vyžadovat ještě užší a intenzivnější spolupráci orgánů vymáhajících právo, se vedení Národní protidrogové centrály Policie ČR, kromě zvýšení tlaku na odhalování a dokumentování této trestné činnosti, rozhodlo, že nabídne své zkušenosti a spolupráci všem svým evropským kolegům prostřednictvím projektu, o který požádá Evropskou komisi. Žijeme v době, kdy se řada kriminálních organizací snaží znesnadnit odhalení své kriminální činnosti diverzifikací jednotlivých částí produkčního či distribučního schématu do různých zemí, kdy spoléhají na legislativní rozdílnost a těžkopádnost konvenčních nástrojů nadnárodní policejní a justiční spolupráce. Na druhou stranu již mnoho úspěšně zakončených mezinárodních případů ukazuje, že i orgány vymáhající právo umí inovovat své postupy a při-

způsobovat se globalizované a vysoce dynamické podobě nelegálních trhů. Dnes už není zcela jisté pochyb o tom, že organizovanou nelegální výrobu metamfetaminu nelze řešit pouze na národní úrovni, ale je třeba úzké spolupráce se všemi dotčenými státy. Komplexní řešení problému spočívá nejen v identifikaci organizovaných skupin, které se dopouští obchodování s prekurzory a výroby metamfetaminu, ale také ve společném a koordinovaném postupu na evropské úrovni v oblasti prekurzorů a pomocných látek. Národní protidrogová centrála Policie České republiky s tímto vědomím nabídla díky svým dlouholetým zkušenostem s nelegální výrobou metamfetaminu prostřednictvím projektu CO3DIL možnost, jak mezinárodní spolupráci v této oblasti posílit. Koncept projektu vycházel z našich národních i mezinárodních případů v oblasti odhalování a dokumentování závažné drogové trestné činnosti v oblasti výroby metamfetaminu a byl primárně koncipován jako jejich podpora. Kromě toho si dal za cíl prostřednictvím expertních setkání posílit síť policejních expertů v této oblasti, podpořit existující pracovní skupiny, jako jsou CRYSTAL a EMPACT, a v neposlední řadě zvýšit

Obr. 1 – spolupráce s Celní správou České republiky (zdroj: projekt CO3DIL)

odborné povědomí o nelegální výrobě a distribuci metamfetaminu. Nedílnou součástí jednoho z klíčových výstupů projektu se pak stala praktická metodická příručka určená policistům vyšetřujícím drogovou trestnou činnost a návrh na rozvoj projektu interaktivních map v oblasti syntetických drog na úroveň Evropské unie. I přesto, že jsme museli projekt díky COVID pandemii na nějakou dobu přerušit, podařilo se nám všechny stanovené úkoly ve spolupráci s našimi zahraničními partnery zrealizovat a úspěšně ukončit

ZÁKLADNÍ ÚDAJE PROJEKTU CO3DIL

Financování: Projekt byl spolufinancován Evropskou unií, fondem pro vnitřní bezpečnost, a to 90 % a Policií ČR 10 %.

Trvání: 24/33 měsíců (9 měsíců prodloužení vlivem COVID pandemie)

Implementace: 1. 2. 2019 – 30. 10. 2021

Složení českého projektového týmu:

Národní protidrogová centrála

Celní protidrogová jednotka

Kriminalistický ústav

Nejvyšší státní zastupitelství

Hlavní zahraniční partneři:

Slovensko

Polsko

Srbsko

Bulharsko

Aktivní podpora ze strany dalších zahraničních zemí a institucí:

EUROPOL, DEA, INTERPOL, EMCDDA, FRONTEX, SELEC, EUSDR

HLAVNÍ CÍLE PROJEKTU CO3DIL

Odhalování a dokumentace nelegální výroby a distribuce metamfetaminu.

Zpracování praktické metodiky určené pro policisty v přímém výkonu služby napříč evropskými zeměmi zaměřené na odhalování laboratoří na výrobu metamfetaminu.

Prostřednictvím expertní sítě posílit spolupráci a kapacity jak mezi evropskými zeměmi, tak se třetími zeměmi v oblasti vymáhání práva se zaměřením na obchodování s drogami.

K naplnění strategických cílů projektu sloužily klíčové aktivity projektu. Důležitá aktivita spočívala v přímé podpoře operativních setkání v rámci

jednotlivých rozpracovaných kriminálních případů. Podpora jednotlivých případů měla s ohledem na zdroje a celkový koncept projektu svá pravidla. Podpořeny mohly být pouze případy, které byly zaměřené na odhalení a dokumentaci trestné činnosti v oblasti výroby metamfetaminu nebo obchodu s prekurzory určenými k jeho výrobě. Zároveň musel být splněn další požadavek spočívající v zapojení nejméně dvou zemí do případu. Celkem se v rámci projektu CO3DIL podařilo podpořit 18 oproti původně plánovaným 12 operativním setkáním (viz Tab. 1). V rámci případů, které byly projektem podpořeny, bylo zadrženo 67 pachatelů a odhaleno 18 laboratoří na výrobu metamfetaminu.

Další důležitou aktivitou pak byly společné kontrolní dny organizované prostřednictvím spolupráce policejních a celních orgánů v jednotlivých zemích (viz obr. 1). I přesto, že tato aktivita byla významně narušena pandemií COVID, podařilo se zrealizovat 4 společné kontrolní dny. Jednoznačným benefitem těchto společných opatření byla v podstatě nová zkušenost zahrnující plánování a realizaci bezpečnostní akce mezi několika státy a různými orgány vymáhajícími právo, včetně nasazení rozsáhlé techniky. Současně došlo k využití databází EUROPOLU a ke spolupráci se styčnými důstojníky v dotčených zemích.

Nedílnou součástí projektu se pak stala expertní setkání, v rámci kterých se budovala síť expertů a jež sloužila k výměně a sdílení informací o stavu, struktuře a dynamice jednotlivých jevů souvisejících s nelegální výrobou a distribucí metamfetaminu, včetně prekurzorů. Expertní setkání se postupně uskutečnila v Bělehradě, Kyjevě, Lisabonu, Hnanicích a Gdaňsku (viz obr. 2).

Dalším významným výstupem projektu se stala metodika pro policisty v přímém výkonu služby. Metodika byla vytvořena ve spolupráci s hlavními zahraničními partnery projektu a vydána v sedmi jazykových mutacích. Příručka je zaměřena na praktické postupy při odhalování laboratoří na výrobu metamfetaminu, včetně dokumentace důkazů (viz obr. 3). Obsahuje také důležité informace týkající se ochranných prostředků a postupy práce v kontaminovaném prostředí a nezapomíná ani na přepravu nebezpečných látek a jejich likvidaci.

V rámci projektu byl určitý prostor věnován i sběru a prezentace dat z oblasti vymáhání práva. V rámci této části byl na expertním setkání a pak i následně na závěrečné konferenci představen projekt Národní protidrogové centrály zaměřený na interaktivní mapy obsahující údaje k odhaleným laboratořím na výrobu metamfetaminu a také k odhaleným pěstírnám. Systém fungující v rám-

Obr. 2 – expertní setkání CO3DIL v polském Gdaňsku (zdroj: projekt CO3DIL)

ci Policie ČR (<https://varnyapestirny.policie.cz/>), který je dostupný široké veřejnosti, byl v rámci projektu představen s ambicí na jeho rozšíření do celé EU. Případné rozšíření by mělo aspirovat i na další výrobu syntetických drog, jako je amfetamin nebo extáze, ale také na místa, kde byly nalezeny skládky s chemickými látkami, které pocházejí z nelegální výroby návykových látek.

Splnit cíl spočívající ve sdílení dobré praxe pak pomohla závěrečná konference, která se konala hybridní formou v Praze 21. 9. – 23. 9. 2021 a které

se zúčastnilo 60 účastníků prezenčně a 50 účastníků on-line (viz obr. 4).

Projekt CO3DIL v průběhu svého krátkého života nabídl evropským orgánům vymáhajícím právo dočasnou platformu pro potlačování nelegální produkce a obchodu s metamfetaminem, včetně prekurzorů. Vytvořil reálné příležitosti k podpoře přímé operativní spolupráce a podpořil dlouhodobě existující pracovní skupiny orientující se na problematiku metamfetaminu, jako např. pracovní skupinu CRYSTAL nebo EMPACT. Členové těchto

Obr. 3 – úvodní stránka metodické příručky CO3DIL

Obr. 4 – fotografie ze závěrečné konference CO3DIL v Praze roku 2021 (zdroj: archiv autora)

pracovních skupin se pravidelně zúčastňovali především expertních setkání v rámci projektu CO3DIL. Za dobu trvání projektu se podařilo rozšířit a posílit síť policejních expertů, a to nejen v evropských zemích, kteří se orientují na problematiku metamfetaminu. Díky společným opatřením došlo k posílení mezi agenturní spolupráce. Dalším z hmatatelných výsledků projektu je metodika pro policisty použitelná ve všech evropských zemích.

Za dobu trvání projektu CO3DIL byly v rámci spolupráce identifikovány i výzvy, kterým orgány vymáhající právo v současné době čelí. Mezinárodní spolupráci by určitě prospěla užší harmonizace legislativních předpisů jak v policejní, tak justiční oblasti. Určitě úsilí by si zasloužila i oblasti sdílení informací v reálném čase a také určitá standardizace některých operativních přístupů zahrnující i schéma k určování priorit v rámci konkrétních případů. Další zřetelnou výzvou je i udržitelnost expertní sítě, jejíž kontinuita je závislá nejen na změnách v bezpečnostních sborech v rámci jednotlivých zemí, ale také na činnosti mezinárodních policejních institucí.

ZÁVĚR

Dovolím si tvrdit, že projekt CO3DIL skončil úspěšně, ale naše spolupráce musí aktivně pokračovat. Vzhledem k rostoucímu množství zabaveného metamfetaminu v Evropě je nepochybné, že tento fenomén nelze podceňovat. Naopak je třeba na evropské úrovni klást větší důraz na problematiku výroby a distribuce metamfetaminu, a to nejen proto, že projekt CO3DIL jasně popsal změny struktury a dynamiku nelegálního obchodu s metamfetaminem v evropském prostoru. Poptávka po této droze se v Evropě zvyšuje a je jisté, že na trh vstoupily kriminální skupiny původem z Mexika i metamfetamin produkovaný v Afganistánu. Evidentním trendem je také diverzifikace rizik dekonspirace kriminálních skupin prostřednictvím paralelního působení ve více státech. Kriminální skupiny často efektivně zneužívají odlišnosti v právních systémech jednotlivých zemí. Některé

instituty vzájemné spolupráce přestávají být efektivní. Naším společným úkolem a cílem však musí být hledat další nástroje a postupy, jak účinně odhalovat a dokumentovat mezinárodní drogovou trestnou činnost. Jedním z pilířů této cesty pak musí být otevřená a na důvěře postavená spolupráce orgánů vymáhajících právo a projekt CO3DIL jasně ukázal, že evropské policejní složky tento potenciál mají. Závěrem mi dovoluji prostřednictvím tohoto článku v D&F Bulletinu NPC poděkovat všem, kteří se ztožnili s myšlenkou projektu CO3DIL a aktivně se na něm, ať už jakoukoliv formou, podíleli.

Konflikt zájmů/Conflict of interest: Autor prohlašuje, že v souvislosti s tímto článkem je bez konfliktu zájmů.

Corresponding author: plk. JUDr. Břetislav Brejcha, e-mail: bretislav.brejcha@pcr.cz
Policejní prezidium ČR, poštovní přihrádka 62/
NPC, 170 89, Praha 7

Abstract: The CO3DIL project has been instrumental in linking available information on methamphetamine illicit drug markets in Europe. The central motive of the project is operative cooperation in the framework of criminal proceedings and international cooperation in the field of detection of illegal laboratories for the production of methamphetamine, including trading in precursors and chemical substances for its production and subsequent distribution networks.

Keywords: Project CO3DIL; methamphetamine; illicit meth labs; methodological manual; international police cooperation